

Εννιά έχει ο μήνας

Σάββατο, 6 Οκτωβρίου 2012

4:39 μμ

7

Μια από τις φράσεις που μας άφησε το ημερολόγιο των Ρωμαίων.

Είναι μια περίφραση που σημαίνει "σήμερα είναι οι Nonæ" και πληρέστερα:

"σήμερα δεν έχει δουλειά γιατί είναι αργία : εορτάζονται οι Nonæ".

Άρα είναι μέρα που περνάει μέσα σε αδιαφορία και αμεριμνησία.

Ο Ρωμαϊκός μήνας χωρίζονταν σε τρεις περιόδους με τρεις σημαδιακές μέρες

Τις καλένδες

Σημαίνει την πρώτη ημέρα του μήνα. Αν και η λέξη πιθανόν να έχει Ελληνική προέλευση από το ρήμα καλώ («επικαλούμαι τη νέα σελήνη») οι Έλληνες δεν ονόμαζαν έτσι την πρωτομηνιά.

ΦΡΑΣΗ: Παρέπεμψε το θέμα εις τας Ελληνικάς Καλένδας. Πολλές φορές λέγεται παρέπεμψε το θέμα εις τας καλένδας. Η παράλειψη αλλοιώνει το νόημα που είναι "Το μήνα που δεν έχει Σάββατο" διότι Ελληνικές Καλένδες δεν υπήρχαν.

Οι καλένδες έδωσαν το παράγωγο κάλαντα, καλαντάρι =ημερολόγιο.

Τις Nonæ

πρφ Νόνε.

Πιστεύεται ότι αρχικά ήταν η μέρα του μισού της σελήνης. Οι Nones ήταν οκτώ ημέρες πριν από τας Ιδους (Ides), και συνέπιπταν με την 5η ή 7η ημέρα του μήνα, ανάλογα με τη θέση των Ειδών. Η λέξη Nonæ είναι το τακτικόν ένατο από το λατινικό Novem (εννέα), επειδή, μετρώντας Ides ως πρώτη, μία ημέρα πριν είναι η δεύτερη, και οκτώ ημέρες πριν είναι η ένατη).

Ούτε νόνες είχαν οι Έλληνες στο ημερολόγιο, γι' αυτό χρησιμοποιούν την περίφραση "εννιά έχει ο μήνας".

Φαίνεται ότι το Ανατολικό Ρωμαϊκό κράτος διατήρησε για κάποιο διάστημα την αργία της ενάτης ημέρας μέχρι που οι παπάδες καθιέρωσαν τις Κυριακές ως αργίες.

Η περίφραση "**9 έχει ο μήνας**" δεν σημαίνει πόσες μέρες έχει ο μηνάς αλλά ότι σήμερα ο μηνάς βρίσκεται στην ενάτη ημέρα του. Για τις ώρες λεμέ **τι ώρα είναι** για τις μέρες **τι μέρα είναι** ενώ για την ημέρα του μήνα **πόσες του μηνός έχουμε σήμερα**. (Δηλ. πόσες ημέρες του μηνός έχουμε περάσει μέχρι και σήμερα).

Πβ. Τραγουδάκια

Παίξτε μου διπλοπενιά

και ο μήνας έχει εννιά

Ο μηνάς έχει δεκατρείς

Καταραμένη μέρα

Δεν θέλω άνθρωπο να δω

Ούτε για καλημέρα.

Idi (Ιδοί ή ειδοί)

Αρχικά ήταν η ημέρα της πανσέληνου. Μετά ορίστηκε η 13η όλων των μηνών εκτός από του Μάρτιο, Μάιο, Ιούλιο, και Οκτώβριο ο: για αυτούς ειδοί ήταν η 15η του μηνός.

Αι Μάρτιαι Ειδοί είναι γνωστό ποίημα του Κ.Π. Καβάφη που αναφέρεται στην δολοφονία του Ιουλίου Καίσαρα.

Ο Καίσαρ δολοφονήθηκε στις 15 Μαρτίου του 44 π.Χ. Ένας μάντις του είχε πει να φοβάται τας ειδους του Μαρτίου. Στις 15 Μαρτίου ο Καίσαρ ξανασυνάντησε το μάντη και του είπε: Να! Ηλθον αι ειδοί του Μαρτίου! »

Εκείνος απαντήσε «ήλθον Καισαρ ἀλλ’ ου παρήλθον » (δεν πέρασαν όμως κν πίσω έχει η αγλάδα την ουρά).

Τι ελεγαν οι αρχαιοι Ελληνες

Μηνός αρχομενου

Μεσούντος μηνός ἢ επί δεκάδι

Φθίνοντος μηνός ἢ παυομένου ἢ λήγοντος ἢ επί εικάδι

Όπου το "μηνός" αντικαθίσταται κατά περίπτωση με ένα όνομα αναλογα με την περιοχή

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ	ΑΤΤΙΚΗ	ΣΠΑΡΤΗ	ΒΟΙΩΤΙΑ	ΔΕΛΦΟΙ	ΚΡΗΤΗ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΒΙΘΥΝΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΣΙΚΕΛΙΑ
Ιανουάριος	ΓΑΜΗΛΙΩΝ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ	ΒΟΥΚΑΤΙΟΣ	ΔΑΔΑΦΟΡΙΟΣ	ΑΓΥΙΟΣ	ΠΕΡΙΤΙΟΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ	ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ	ΑΓΡΙΑΝΕΙΟΣ
Φεβρουάριος	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ	ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΣ	ΕΡΜΑΙΟΣ	ΠΟΙΤΡΟΠΙΟΣ	ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΣ	ΔΥΣΤΡΟΣ	ΔΙΟΣ	ΣΕΒΑΣΤΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ
Μάρτιος	ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ	ΓΕΡΑΣΤΙΟΣ	ΠΡΟΣΤΑΤΗΡΙΟΣ	ΒΥΣΙΟΣ	ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ	ΞΑΝΘΙΚΟΣ	ΒΕΝΔΑΔΑΙΟΣ	ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΣ	ΘΕΥΔΑΣΙΟΣ
Απρίλιος	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΣ	ΠΟΝΤΟΣ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΣ	ΣΤΡΑΤΕΙΟΣ	ΔΗΜΑΡΧΕΥΣΙΟΣ	ΑΡΤΑΜΠΙΟΣ
Μάιος	ΘΑΡΗΛΙΩΝ	ΔΕΛΥΣΙΝΙΟΣ	ΘΕΙΛΟΥΣΙΟΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ	ΡΑΒΙΝΘΙΟΣ	ΔΑΙΣΙΟΣ	ΠΕΡΙΕΠΙΟΣ	ΠΑΝΘΥΠΑΤΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ
Ιούνιος	ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ	ΦΙΛΙΑΣΙΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ	ΒΟΑΘΟΟΣ	ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΟΣ	ΠΑΝΗΜΟΣ	ΑΡΕΙΟΣ	ΑΡΧΙΣΕΡΕΥΣ	ΒΑΔΡΟΜΙΟΣ
Ιούλιος	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ	ΕΚΑΤΟΜΒΕΥΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ	ΙΛΑΙΟΣ	ΝΕΚΥΣΙΟΣ	ΛΩΟΣ	ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΣ	ΕΣΘΙΟΣ	ΥΑΚΙΝΘΙΟΣ
Αύγουστος	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ	ΚΑΡΝΕΙΟΣ	ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ	ΘΕΘΕΝΙΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΓΟΡΠΙΑΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΡΩΜΑΙΟΣ	ΚΑΡΝΕΙΟΣ
Σεπτέμβριος	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ	ΠΑΝΑΜΟΣ	ΠΑΝΑΜΟΣ	ΒΟΥΚΑΤΙΟΣ	ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΩΝ	ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΣ	ΗΡΑΙΟΣ	ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΣ	ΠΑΝΑΜΟΣ
Οκτώβριος	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ	ΗΡΑΣΙΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ	ΗΡΑΙΟΣ	ΕΡΜΑΙΟΣ	ΔΙΟΣ	ΕΡΜΑΙΟΣ	ΑΠΟΓΟΝΙΚΟΣ	ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΣ
Νοέμβριος	ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ	ΑΠΕΛΛΑΙΟΣ	ΔΑΜΑΤΡΙΟΣ	ΑΠΕΛΛΑΙΟΣ	ΜΕΤΑΡΧΙΟΣ	ΑΠΕΛΛΑΙΟΣ	ΜΗΤΡΩΟΣ	ΑΙΝΙΚΟΣ	ΔΑΛΙΟΣ
Δεκέμβριος	ΠΟΣΙΔΕΩΝ	ΔΙΟΣΦΟΥΣ	ΑΛΑΛΚΟΜΕΝΙΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ	ΕΙΜΑΝ	ΑΥΔΗΝΑΙΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Άλλες εκδοχές

Θα πρέπει να αναφέρω και τις ετυμολογικές ανοησίες του ιστοχώρου "λεξικό της σοφίας" που μάλλον το κατάργησαν οψίμως λογικευθέντες.

(<http://dim-sapon.rod.sch.gr/diafora/sofia/lexiko.htm>)

"Η επικρατέστερη εκδοχή για τη φράση αυτή είναι η εξής: Στα πρώτα χρόνια του νέου ελληνικού κράτους, ύστερα από την πολύχρονη δουλειά, ο δημόσιοι υπάλληλοι πληρωνόντουσαν κάθε εννιά ημέρες και όχι κάθε μήνα που επικράτησε αργότερα και κάθε δεκαπέντε που πληρώνονται μετά από την κατοχή του 1941. Από αυτήν λοιπόν την αιτία πιστεύεται ότι βγήκε και η φράση: "εννιά έχει ο μήνας". Υπάρχει κι ένα παλιό τραγούδι που λέει: "και ο μήνας έχει εννιά".

Δεύτερη εκδοχή: Ίσως να προέρχεται και από την απάντηση που έδωσαν οι Σπαρτιάτες στους Αθηναίους, όταν αυτοί τους ζήτησαν για να αντιμετωπίσουν τους Πέρσες: "Είναι εννέα του μηνός και δεν είναι γιομάτο το φεγγάρι ... (οι θυσίες από το Μιλτιάδη κ.λ.π.)"

Αμναφέρεται στο : <http://nostou-algos.pblogs.gr/2008/04/kai-o-mhnas-ehei-ennia-ti-shmainei-ayto.html>